

BOSNA I HERCEGOVINA
REPUBLIKA SRPSKA
VRHOVNI SUD REPUBLIKE SRPSKE
BANJALUKA
Broj: 59 0 Ps 031109 21 Rev
Dana, 10.11.2022. godine

Vrhovni sud Republike Srpske u vijeću sastavljenom od sudija Gorjane Popadić, kao predsjednika vijeća, Violande Šubarić i Biljane Majkić Marinković, kao članova vijeća, u pravnoj stvari tužitelja M. d.o.o. u stečaju Z., zastupan po stečajnom upravniku G.D. iz Z. i po punomoćniku V.M., advokatu iz Z., protiv tuženog E. d.o.o. u stečaju Z., zastupan po stečajnom upravniku G.M. iz B. i po punomoćniku I.O., advokatu iz B., radi utvrđenja, vrijednost spora 3.275.368,86 KM, odlučujući o reviziji tuženog protiv presude Višeg privrednog suda u Banjaluci broj 59 0 Ps 031109 20 Pž od 15.07.2021. godine, na sjednici vijeća održanoj dana 10.11.2022. godine, donio je

PRESUDU

Revizija tuženog se usvaja, preinačavaju se obje nižestepene presude u dijelu kojim je usvojen tužbeni zahtjev i utvrđeno da je osnovano potraživanje tužitelja prema tuženom u iznosu od 297.350,76 KM, kao povjerioca opšteg isplatnog reda, što je tuženi dužan da prizna i trpi da se na osnovu ove presude ispravi tabela priznatih potraživanja, te je naloženo stečajnom upravniku tuženog da ispravi tabelu priznatih potraživanja i da potraživanje tužitelja u iznosu od 297.350,76 KM uvrsti u tabelu priznatih potraživanja opšteg isplatnog reda, tako da se tužbeni zahtjev u tom dijelu odbija, a u ostalom dijelu (koji se odnosi na potraživanje u iznosu od 2.978.018,10 KM i troškove postupka) drugostepena presuda se ukida i predmet u tom dijelu vraća tom sudu na ponovno suđenje.

Objasnenje

Prvostepenom presudom Okružnog privrednog suda u Bijeljini broj 59 0 Ps 031109 17 Ps od 14.02.2020. godine utvrđeno je da je osnovano u cijelosti potraživanje tužitelja prema tuženom u iznosu od 3.275.368,86 KM, kao povjerioca opšteg isplatnog reda, što je tuženi dužan da prizna i trpi da se na osnovu ove presude ispravi tabela priznatih potraživanja, te je naloženo stečajnom upravniku tuženog da ispravi tabelu priznatih potraživanja i da potraživanje tužitelja u iznosu od 3.275.368,86 KM uvrsti u tabelu priznatih potraživanja opšteg isplatnog reda, te je obavezan tuženi da tužitelju nadoknadi troškove parničnog postupka u iznosu od 34.200,00 KM, sve sa zakonskom zateznom kamatom obračunatom od dana donošenja presude 14.02.2020. godine do isplate.

Drugostepenom presudom Višeg privrednog suda u Banjaluci broj 59 0 Ps 031109 20 Pž od 15.07.2021. godine žalba tuženog je odbijena i potvrđena prvostepena presuda, te su odbijeni zahtjevi tuženog za naknadu troškova sastava žalbe i tužitelja za naknadu troškova sastava odgovora na žalbu.

Blagovremenom revizijom tuženi pobija drugostepenu presudu zbog povreda odredaba parničnog postupka i pogrešne primjene materijalnog prava, s prijedlogom da se osporena presuda preinači tako da se tužbeni zahtjev tužitelja u cijelosti odbije ili ukine i predmet vrati istom sudu na ponovno suđenje.

U odgovoru na reviziju tužitelj je predložio da se revizija odbije kao neosnovana.

Revizija je osnovana.

Predmet spora u ovoj parnici je zahtjev tužitelja za utvrđenje da je osnovano njegovo potraživanje u iznosu od 3.275.368,86 KM, kao povjerioca opšteg isplatnog reda, te da se naloži stečajnom upravniku tuženog da ispravi tabelu priznatih potraživanja i potraživanje tužitelja uvrsti u tabelu potraživanja opšteg isplatnog reda.

Tokom postupka kod prvostepenog suda utvrđeno je sljedeće činjenično stanje: da tužitelj svoje potraživanje u ovoj parnici u iznosu od 297.350,76 KM zasniva na ugovoru o poslovno-tehničkoj saradnji koji su parnične stranke zaključile dana 01.01.2012. godine, kojim su se saglasile da će stalno saradivati i uzajamno se pomagati radi što potpunijeg poslovno-tehničkog odnosa, preduzimati mjere za što bržu i ekonomičniju gradnju, za tehničko usavršavanje i unapređivanje postojećih objekata, preduzimati mjere u cilju podizanja kvaliteta proizvodnje i snižavanja troškova proizvodnje na svim objektima, pružati pomoć u stručnim kadrovima i obučavanju kadrova, organizovati pronalazački rad radi usavršavanja predviđene poslovno tehničke saradnje, zajednički planirati i koordinirati planove i programe, te pružati pomoć i obavljati finansijsko računovodstvene i druge administrativne poslove (član 3. ugovora); da navedena potraživanja tužitelj zasniva i na fakturama (pobrojanim u obrazloženju prvostepene presude) iz 2013. godine sa priloženim prijemnicama i radnim listovima, u ukupnom iznosu od 297.350,76 KM, od čega glavni dug iznosi 179.021,97 KM i zakonska zatezna kamata iznosi 118.328,79 KM; da su dana 27.03.2012. godine parnične stranke zaključile ugovor o reprogramiranju obaveza, kojim je utvrđen reprogram postojećih dospjelih novčanih obaveza tuženog prema tužitelju, u ukupnom iznosu od 1.733.545,00 KM i kojim se tuženi obavezao da taj dug izmiri u roku od 3 godine, počev od 01.09.2012. godine, u kvartalnim anuitetima koji dospijevaju posljednjeg dana u kvartalu počev od dana stupanja na snagu tog ugovora, uz kamatu od 7% na godišnjem nivou; da je nad imovinom tuženog otvoren stečaj rješenjem prvostepenog suda broj 59 0 St 029402 16 St dana 18.10.2016. godine, a nad imovinom tužitelja rješenjem istog suda broj 59 0 St 031493 17 St dana 20.06.2019. godine; da je tokom postupka provedeno vještačenje po vještaku ekonomske struke M.Z. koji je u svom nalazu, na osnovu cjelokupne dokumentacije tužitelja i tuženog, utvrdio ukupan dug tuženog prema tužitelju po osnovu ugovora o reprogramiranju obaveze u ukupnom iznosu od 3.146.804,95 KM (od čega glavni dug 1.733.545,00 KM, ugovorena redovna kamata 162.667,69 KM i zakonska zatezna kamata 1.250.592,26 KM) i dug po osnovu zbira iznosa po fakturama u iznosu od 297.350,76 KM (od čega glavni dug 179.021,97 KM i zakonska zatezna kamata u iznosu od 118.328,79 KM), što sve ukupno iznosi 3.444.155,71 KM, te da iz dopune nalaza ovog vještaka u odnosu na dug po osnovu ugovora o reprogramiranju obaveza proizlazi da dug tuženog iznosi 2.978.018,10 KM (od čega glavni dug 1.733.545,00 KM, ugovorena kamata 274.319,11 KM i zatezna kamata 970.153,87 KM); da je provedeno i vještačenje po vještaku ekonomske struke D.P., čiji zadatak je bio da primjenom metodologije za utvrđivanje transfernih cijena utvrdi da li se u poslovnom odnosu između parničnih stranaka može govoriti o transfernim cijenama odnosno da li su parnične stranke povezana lica, koja je u svom nalazu dala mišljenje da se radi o povezanim licima, obrazlažući da su tužitelj i tuženi ranije funkcionisali kao dio poslovne jedinice sistema B.; da su saslušani zakonski zastupnici-stečajni

upravnici tužitelja i tuženog, te svjedoci V.K. i G.V., na okolnosti zaključenja naprijed navedenih ugovora između parničnih stranaka.

Polazeći od ovako utvrđenog činjeničnog stanja prvostepeni sud je zaključio da su tužitelj i tuženi bili u poslovnom odnosu na osnovu zaključenog ugovora o poslovno-tehničkoj saradnji od 01.01.2012. godine, kojim su, u smislu odredbe člana 10. Zakona o obligacionim odnosima („Službeni list SFRJ“ broj: 29/78, 39/85, 45/89, 57/89 i „Službeni glasnik RS“ broj: 17/93, 3/96, 39/03, 74/04, dalje: ZOO) slobodnom voljom ugovorile poslovne odnose, da su pitanje spornog duga regulisale ugovorom o reprogramiranju obaveza od 27.03.2012. godine i na osnovu izdatih faktura čiju sadržinu tuženi nije osporio, da tužitelj i tuženi nemaju status povezanih lica niti se njihov poslovni odnos može vezati za pojam transfernih cijena koje su regulisane odredbom člana 31. Zakona o porezu na dobit („Službeni glasnik RS“ broj 94/15 i 1/17) i Pravilnikom o transfernim cijenama i metodama za njihovo utvrđivanje („Službeni glasnik RS“ broj 47/16), pa nalazeći da je tužitelj dokazao i osnov i visinu svojih potraživanja, a tuženi nije izvršio obavezu plaćanja duga, prvostepeni sud je primjenom odredbi članova 17. i 262. stav 1. ZOO odlučio kao u izreci prvostepene presude.

Odlučujući o žalbi tuženog, drugostepeni sud je prihvatio kao pravilna činjenična utvrđenja i pravne stavove prvostepenog suda, pa je žalbu odbio i potvrdio prvostepenu presudu.

Osporena odluka nije na zakonu zasnovana.

Odredbom člana 17. stav 1. ZOO propisano je da su učesnici u obligacionom odnosu dužni da izvrše svoju obavezu i odgovorni su za njeno ispunjenje.

Prema odredbi člana 262. stav 1. ZOO povjerilac u obligacionom odnosu je ovlašten da od dužnika zahtijeva ispunjenje obaveze, a dužnik je dužan ispuniti je savjesno u svemu kako ona glasi.

U konkretnom slučaju tužitelj je dio zahtjeva za utvrđivanje osnovanosti potraživanja prema tuženom u iznosu od 297.350,76 KM, od čega glavni dug iznosi 179.021,97 KM i zakonska zatezna kamata iznosi 118.328,79 KM, zasnivao na ugovoru o poslovno-tehničkoj saradnji od 01.01.2012. godine i fakturama iz 2013. godine, uz koje je prema stanju spisa tužitelj priložio prijemnice i radne listove koje nije potpisao tuženi, niti je tužitelj u spis dostavio naloge tuženog za izvođenje radova ili isporuku robe koji su navedeni u dostavljenim radnim listovima tužitelja. Prema nalazu vještaka ekonomske struke D.P. od 15.11.2019. godine osnov za potraživanje tužitelja iz tih faktura je ugovor o izvođenju radova kojeg su parnične stranke zaključile 09.09.2010. godine, na kojem tužitelj nije zasnovao svoj tužbeni zahtjev niti ga je izveo kao dokaz, a prema mišljenju vještaka iste struke M.Z. od 14.11.2019. i dopuni od 16.12.2019. godine „u predmetu nalazi se 14 faktura koje su predmet spora po osnovu ugovora o poslovno tehničkoj saradnji“, dakle ugovora od 01.01-2012. godine na kojem je tužitelj i temeljio taj dio tužbenog zahtjeva.

Prema sadržaju člana 3. ugovora o poslovno-tehničkoj saradnji od 01.01.2012. godine predmet ugovora je definisan tako da su se parnične stranke saglasile da će stalno saradivati i uzajamno se pomagati radi što potpunijeg poslovno-tehničkog odnosa, preduzimati mjere za što bržu i ekonomičniju gradnju i za tehničko usavršavanje i unapređivanje postojećih objekata, preduzimati mjere u cilju podizanja kvaliteta proizvodnje i snižavanja troškova proizvodnje na svim objektima, pružati pomoć u stručnim kadrovima i obučavanju kadrova, organizovati

pronalazački rad radi usavršavanja predviđene poslovno tehničke saradnje, zajednički planirati i koordinirati planove i programe, te pružati pomoć i obavljati finansijsko računovodstvene i druge administrativne poslove. Nasuprot navedenom, iz sadržaja radnih listova, koje je tužitelj priložio uz fakture na temelju kojih traži utvrđivanje osnovanosti potraživanja prema tuženom u iznosu od 297.350,76 KM, proizlazi da je tužitelj fakturisao razne zanatske radove, rad mašina i utrošeni materijal.

Kod takvog stanja stvari proizlazi da su osnovani svi revizioni prigovori tuženog da je materijalno pravo iz odredbi članova 17. stav 1. i 262. stav 1. ZOO, u odnosu na taj dio tužbenog zahtjeva, pogrešno primijenjeno budući da iz utvrđenog činjeničnog stanja nesumnjivo proizlazi da tužitelj nije dokazao osnovanost ovog dijela tužbenog zahtjeva, budući da iz sadržaja odredbe člana 3. ugovora o poslovno-tehničkoj saradnji od 01.01.2012. godine ne proizlazi da su predmet tog ugovora obaveze tuženog za koje je tužitelj ispostavio fakture na kojima zasniva tužbeni zahtjev za razne zanatske radove, rad mašina i utrošeni materijal, niti za to postoje nalozi tuženog za njihovo izvršenje, na šta tuženi osnovano ukazuje u reviziji.

Zato je valjalo temeljem odredbe člana 250. stav 1. Zakona o parničnom postupku („Službeni glasnik Republike Srpske“, broj: 58/03, 85/03, 74/05, 63/07, 49/09 i 61/13, u daljem tekstu: ZPP), u odnosu na naprijed navedeno potraživanje tužitelja, odlučiti kao u izreci.

Prema odredbi člana 51. stav 1. ZOO svaka ugovorna obaveza mora imati dopušten osnov, budući da je osnov ugovorne obaveze jedan od bitnih uslova za nastanak pravno valjanog ugovora, a odsustvo i nedopuštenost osnova ima za posljedicu da takav ugovor ne proizvodi pravno dejstvo.

Prema stanju spisa predmeta dio tužbenog zahtjeva tužitelja odnosi se na dug po osnovu ugovora o reprogramiranju obaveza od 27.03.2012. godine u iznosu od 2.978.018,10 KM, od čega glavni dug 1.733.545,00 KM, ugovorena kamata 274.319,11 KM i zatezna kamata 970.153,87 KM. Iz sadržaja člana 1. pomenutog ugovora proizlazi da su ga parnične stranke zaključile u odnosu na dug u iznosu od 1.733.545,00 KM, ali se iz odredbi ugovora ne vidi osnov toga duga. Iz nalaza vještaka M.Z. od 14.11.2019. godine proizlazi da je predmet toga ugovora bio dug od 1.733.545,00 KM (takođe bez naznake na šta se taj dug odnosi), te da na dan otvaranja stečajnog postupka nad tuženim 18.10.2016. godine obračunata ugovorena redovna kamata iznosi 274.319,11 KM i zatezna kamata 970.153,87 KM, odnosno ukupno 2.978.018,10 KM.

Tuženi je tokom postupka ospravao ovaj dio tužbenog zahtjeva tvrdnjom da ugovor o reprogramiranju obaveza od 27.03.2012. godine, kao ni nalaz vještaka Zorbića, ne sadrži podatke koje su obaveze tuženog reprogramirane, što je on isticao i u žalbi, a u reviziji ponavlja uz tvrdnju da drugostepeni sud nije pravilno ocijenio ove žalbene navode, čime je pogrešno primijenio i materijalno pravo i počinio povredu odredaba parničnog postupka iz člana 221. u vezi sa članom 209. ZPP. Imajući u vidu naprijed navedeno, nije dovoljno obrazloženje drugostepene presude da je pomenuti ugovor uredno potpisan i ovjeren od obe ugovorne strane, te obaveze po njemu evidentirane u poslovnim knjigama obe parnične stranke (prema izjavi svjedoka V.K., finansijskog direktora A., poslove računovodstva i finansija za obe parnične stranke uslužno je vodila A. sve do otvaranja stečaja nad oba pravna lica).

Budući da prema odredbi člana 3. stav 2. ZPP sud neće uvažiti raspolaganja stranaka koja su suprotna prinudnim propisima, te obavezu drugostepenog suda da pazi po službenoj dužnosti na pravilnu primjenu materijalnog prava, osnovan je revizioni prigovor da

drugostepeni sud nije imao u vidu i nije kao prethodno pitanje razjasnio i o tome dao obrazloženje ima li dopušten osnov zaključeni ugovor o reprogramiranju obaveza od 27.03.2012. godine.

Imajući u vidu navedeno, tuženi u reviziji osnovano ukazuje da je osporena presuda u pobijanom dosuđujućem dijelu u odnosu na potraživanje u iznosu od 2.978.018,10 KM zahvaćena povredama odredaba parničnog postupka iz člana 231. ZPP, u vezi sa članom 209. istog zakona, te da je u tom dijelu i materijalno pravo pogrešno primijenjeno, zbog čega se njena pravilnost u tom dijelu u ovom revizionom postupku ne može sa sigurnošću ispitati, a u tom dijelu nema ni uslova za njeno preinačavanje.

Radi navedenog, reviziju tuženog je, shodno odredbi člana 250. stav 2. ZPP, valjalo i u tom dijelu usvojiti, drugostepenu presudu u tom dijelu ukinuti i predmet u tom dijelu vratiti drugostepenom sudu na ponovno suđenje. U ponovnom postupku drugostepeni sud će otkloniti nedostatke shodno datim uputama iz ove odluke i nakon toga u ukinutom dijelu donijeti zakonitu odluku.

Predsjednik vijeća
Gorjana Popadić

Za tačnost otpravka ovjerava
Rukovodilac sudske pisarnice
Biljana Aćić